

Fiataljaink munkáiból

634.0.232.328.1. Erica

TOMPA TIBOR

Az erika- és csarabfélék kezelése, szaporítása

A Jeli Arborétum a Vasi-Hegyhát tájrészletben található. Ambrózy-Migazzi István, a malonyai arborétum alapítója, kitűnő szemmel felfigyelt a „Hegyhát” értékeire és a tulajdonában levő Jelihálás-pusztán 1926-ban megkezdte honosítási kísérleteit, megteremtette a mai arborétum magját.

Jeli ma már 75 ha-os, bekerített, a turizmushoz nélkülözhetetlen, legfontosabb objektumokkal ellátott arborétum, mely a kertalapító nyomdokain haladva az erdészeti honosítási kísérletek egyik fontos bázisa.

A honosítási kísérletek folytatásaként 1978–79-ben az *ericetum*, illetve *callunetum* bővítéséhez a kertet kezelő NYFK erdőgazdasága 72 fajta — több mint ezer egyed — *Erica*-t és *Calluna*-t importált Hollandiából, melyekből klónarchívumot létesített, illetve újabb területeket telepített be.

Az *Erica*- és *Calluna*-félék szaporításának legbiztosabb módja a *tőosztás*, amely metodikájában nem tér el az egyéb tőosztással szaporítható fajoknál alkalmazott technológiától.

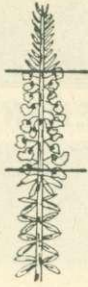
A másik, sikerrel kecsegtető szaporítási mód a *dugványozás*. A dugványokat csak egészséges és fajtabiztos növényekről nyerhetjük. A műveletet lehet hidegágynak, üveg alatt vagy dupla üveg alatt, fűtött vagy fűtetlen üvegházban vagy ködpárafüggöny alatt, melegtalpon vagy anélkül végezni. A növénykedvelőknek és külterjes viszonyok között gazdálkodóknak csak a szimpla vagy dupla üveg alatti hidegágynak jöhet számításba. Itt is el lehet érni 40–50%-os megeredést. A hidegágynak É-i kitettségekben kell feküdnie úgy, hogy az épületek, fák miatt ne jusson sok napfényhez, esetleg árnyalásról is kell gondoskodni.

A dugványágynak vízáteresztőnek kell lennie, mégpedig úgy, hogy az ágy alsó 10–20 cm-es rétegét finom kavics (2–3 mm Ø) alkossa, amelyre ráterítjük a dugványágynak 5–6 cm vastag talajkeverékét. A talajkeverékben helyezkednek el a dugványok. A földkeverék készítésekor alkalmazhatjuk a négy rész tépett tőzeg, egy rész folyami homok arányt, de nem követünk el nagy hibát, ha ettől eltérünk a homok javára. Egyes termelők az 1:1 arányt használják.

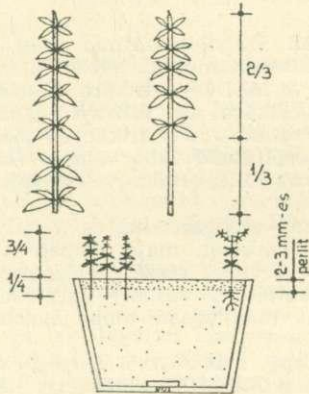
A dugványozás időpontja az *Erica carnea* és fajtái esetében gyakran június közepe, az új virágok megjelenése, képződése előtt. A tényleges időpontot onnan ismeri meg az ember, hogy a túszerű levelek a hajtásvégeken mind lazán, szétterülve állnak. Ha később dugványozunk, akkor tulajdonképpen az összes virágkezdeményt el kell távolítani, ami rendkívül munkaigényes. Ezért legtöbbször elmarad és rontja a megeredést. Az *Erica carnea* igen gyorsan befásodik, amivel a gyökérszétválás intenzitása is rohamosan csökken.

A többi *Erica*- és *Calluna*-fajtát augusztus–szeptemberben lehet tovább szaporítani.

A dugványokat merőlegesen vágjuk, akár ollóval is

Nagyon hosszú hajtásokból csúcsdugványt készíthetünk. A középső rész nem használható, az alsó rész viszont szintén igénybe vehető

A dugványok alsó harmadát a levelektől megszabadítjuk, így könnyebben ledughatók

Agyagcserépben vagy ládában a dugványhossz egy-negyede a szubsztrátumban legyen

A továbbszaporított és kiültetett hangákat gondosan kell kezelni. A legfontosabb művelet a rendszeres és gondos visszavágás, mellyel főleg a juhlegeltetéssel járó természetes visszavágást pótoljuk.

A visszametszés technikája erősen függ a fajtól, fajtától. Minél gazdagabb gyűjteménnyel rendelkezünk, annál nagyobb szakértelmet és törődést kíván ez a munka. A magas és laza növésű fajtákat mélyebben, a közepes növésűeket kevésbé, a törpéket pedig alig kell visszavágni. A *Calluna*-fajtákat (pl. 'Long White', 'C. W. Nix' stb.) és az *Erica vagans* dús fajtáit (pl. 'St. Keverne') erősen meg kell kurtítani. A *Callunák* alacsonyabb fajtáit (pl. 'Alba Plena', 'County Wicklow') tulajdonságaiknak megfelelően, csak gyengén szabad megmetszeni. A törpe és kúszó fajok (pl. 'Foxii Nana', 'Mrs. Ronald Gray') esetében csak a hosszabb hajtások és a tavalyi öreg virágzatok eltávolítására szorítkozhatunk.

A télen virágzó *Erica carnea* és *Daboecia*-fajok, -változatok nem igényelnek olyan gondos törődést, mint az előbbieket. A visszavágásnál fontos, hogy a növényeket ne azonos szintre kurtítsuk, hanem egy növényen belül hagyjunk rövidebb és hosszabb hajtásokat is, amivel megakadályozzuk a gömbölyű, mesterkelt növények létrejöttét. Ezzel nemcsak az esztétikumot szolgáljuk, hanem az összenövészek segítségével a növényeket támogató, sajátos mikroklíma kialakulását is elősegítjük. A gömbölyűre nyírt növények nem tudnak rendszeresen záródni, a hézagokban a talajfelszín közelében kúszó gyökerek könnyen elfagynak, az erős napsugárzás hatására is károsodnak.

Ha az előbbieken tárgyalt, korántsem a teljességre törekvő útmutatásokat megfogadjuk, sikerrel bővíthetjük arborétumaink, hobbikertjeink növényállományát ezekkel a nagyon kedves és új színfoltot jelentő növényekkel.